

KONSULTATIV PRAKSIS

SZULEVICZ & TANGGAARD (2015; 2016). EN FORMATIV,
PRAGMATISK OG KREATIV TILGANG

AALBORG UNIVERSITET

Struktur

1. Konsultativ praksis i en brydningstid
2. PPR – modsætningernes holdeplads
3. Fremtidens rådgivning og konsultation

The background of the cover is a repeating abstract geometric pattern. It consists of stylized, interlocking shapes in a dark blue color against a white background. The shapes resemble architectural elements like arches and windows, or perhaps stylized human figures, but they are highly abstract and geometric. The pattern is dense and covers the entire surface.

Pædagogisk-psykologisk praksis
-mellem psykometri, konsultation og inklusion

HANS REITZELS FORLAG

Thomas Szulevicz og Lene Tanggaard

Behov for et velfungerende PPR

1. Diagnosetsunami

2. Inklusion

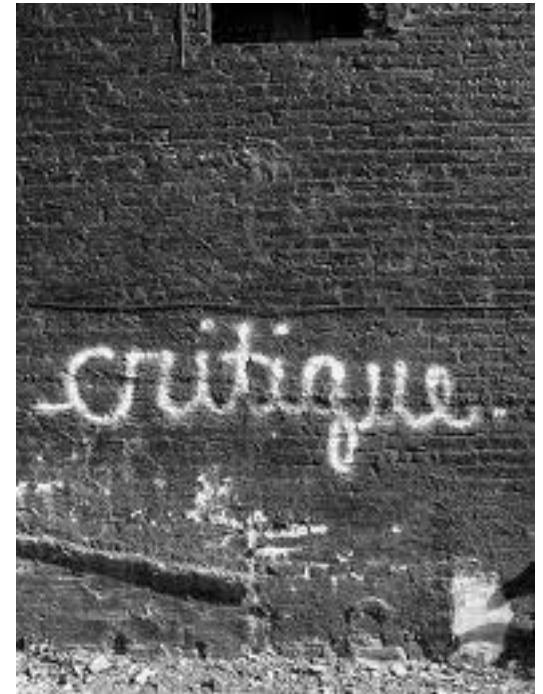
3. Ny folkeskolereform

4. Børns og unges mentale sundhed (Vidensråd for forebyggelse, 2014)

Kritikken af PPR

- PPR er for praksisfjernt
- PPR er for bureaukratisk
- PPR er for fejlfindende
- PPR ved ikke tilstrækkeligt om pædagogisk praksis
- PPR er ikke tilstrækkeligt brugerorienteret
- PPR er for konservativt

Et historisk perspektiv

- **1934** – Identificering af primært kognitive, skolemæssige dysfunktioner
- **1950-** Fremvækst af psykologisk paradigme, humanistisk psykologi – øget skolegang for flere
- **1970** – Systemiske, relationsorienterede , forebyggende arbejdsmåder vinder frem
- **1980** – Ekspertorientering, stadig flere problemer blandt børn opdages og identificeres
- **1990** – Genkomst af forebyggelse, konsultative arbejdsformer
- **2000** – Risikosamfund, usikkerhed, faglig tvivl, PPR's identitet til forhandling, intensiverede krav til skolebørn, inklusion

Aktuelle baggrundsfaktorer

- Øget patologisering
- Øget individualisering (også rent teknisk)
- New public management
- Øget efterspørgselsstyring (brugerinddragelse)
- Øget konceptualisering af pædagogisk praksis

Summeøvelse

- Gå sammen med din sidemand/kvinde: Vurdér ovenstående samfundstendenser og diskutér med hinanden, hvordan disse har indflydelse på jeres aktuelle arbejde?
- Hvilke udfordringer og hvilke muligheder giver dette anledning til?

let's talk

PPR – modsætningernes holdeplads

1. Psykometri vs. konsultation
2. Psykologi vs. pædagogik
3. Nærhed vs. distance
4. Standardisering vs. fri leg
5. PPR eller ikke-PPR

1. Psykometri vs. konsultation

- Testningen overfor det konsultative
- Eksperten overfor konsulenten
- Den direkte indsats overfor den indirekte
- Det indgribende overfor det forebyggende
- Individet overfor (skole)systemet
- Det realistisk-positivistiske paradigme overfor det systemisk-socialkonstruktionistiske

1. Psykometri vs. konsultation II

- Hvilken rolle skal testning spille i konsultativ praksis?
- Skal det konsultative udgøre en overordnet eller sideordnet faglig tilgang i PPR?
- Hvordan bringer man sin faglighed og ekspertise i spil i konsultativt arbejde?
- Hvordan udvikles hensigtsmæssige individuelle og kollektive interventionsformer?

1. Psykometri vs konsultation III

- Blandt 124 af 125 repræsentativt udvalgte rapporter indgik WISC III/IV som undersøgelsesmetode (Hansen, 2011)
- "Konsultativt arbejde angives at omfatte ca. 30 % af PPRs virksomhed med et minimum på 10 % og et maksimum på 45 %" (Baviskar et al., 2014)
- Samme tendenser ses internationalt (Miller & Leyden (2006); Farrell (2009); Ahtola & Niemi (2014))

2. Pædagogik vs. psykologi

- ”PPR spiller en væsentlig rolle i inklusionsbestræbelserne, og flere skolechefer og PPR-ledere udtrykker, at der synes at være et klart behov for anderledes kompetencer i bemanningen end de traditionelt psykologiske. Man efterspørger på skolerne personer, der har en didaktisk vinkel i deres rådgivning.” (Baviskar et al., 2013: 12)

Pædagogisk-(psykologisk) rådgivning

- Noget tyder også på, at der er en ændring på vej i retning af, at PPR-ledere vælges blandt ikke-psykologer.” (Baviskar et al., 2013: 12)

2. Pædagogik vs. psykologi III

- “Det er fint nok med den mere didaktiske vinkel i vores rådgivning. Men vi skal altså heller ikke være superlærere, der hjælper lærere med udviklingen af undervisningen. Det er slet ikke vores faglighed. Og så bliver der altså trængsel inde på lærerværelserne (Szulevicz & Tanggaard, 2015: 147)

3. Nærhed vs. distance

Camilla Dyssegaard:

- ”Det er helt afgørende, at PPR er til stede og tilgængelig. I mange kommuner er det desværre sådan, at PPR-psykologerne er nogle forvaltningspsykologer, der sidder inde på rådhuset. Det er en fadæse uden lige, da PPR skal være ude på skolerne og være tilgængelige og synlige mere eller mindre hver eneste dag.” (KL, 2013: 16)

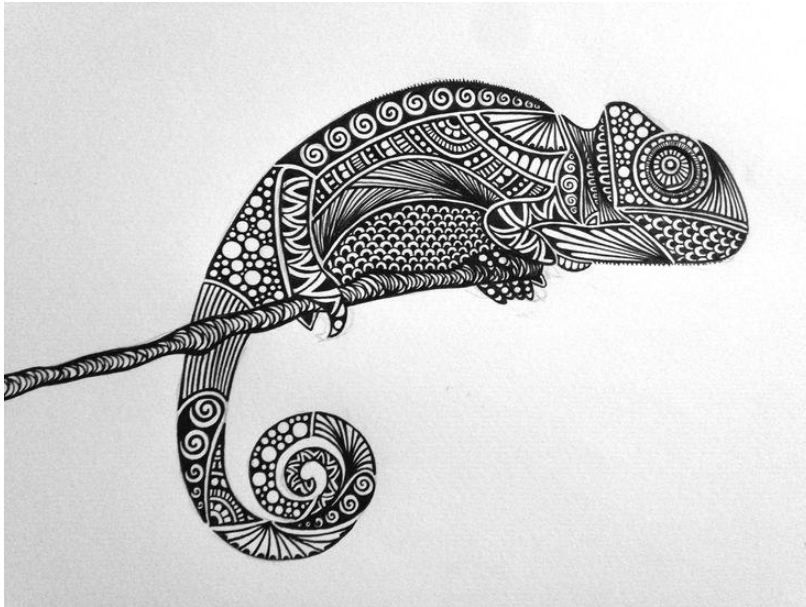

CLOSENESS HAS NOTHING
TO DO WITH DISTANCE.

Kamæleonen vs. forvaltningspsykologen

3. Nærhed vs. distance II

- PPR som servicerende eller udfordrende
- Det behovstilpassede PPR - “You name it, we do it.”

4. Standardisering vs. fri leg

- ”Hvis vi skal blive lidt KL-retoriske omkring det, taler vi hos os meget om kvalitet og ensartethed i betjeningen i øjeblikket. (...). Men hvis vi ser på mange af de psykologer, jeg har været i kontakt med, så er det svært at finde tydelige fællestræk. (...). Jeg tænker ikke, at man som leder kan forsvare, at det er så forskelligt. Er alting kvalitet i denne sammenhæng, og er alting lige godt i denne sammenhæng? Og det er det ikke.” (Szulevicz & Tanggaard, 2015)

4. Standardisering vs. fri leg II

- Metodefrihed vs. metodepligt
  - **Metodeansvar**
- Evidensbasering vs. erfaringsbasering
- Konceptualisering/manualisering vs. den reflekterende praktiker

5. PPR eller ikke-PPR?

- ”Ja, men så nedlæg da for helvede PPR. Jeg tror, at der er penge til at hver skole sagtens kan købe to psykologer og to socialrådgivere for det som det koster at køre PPR-systemet.” (Szulevicz & Tanggaard, 2015).
- ”Jeg tænker, at PPR nogle steder vil være en uundværlig medspiller i alle bestræbelserne på at bedrive pædagogik i kommunerne, og andre steder vil det være små administrative kontorer, som sidder og fordeler opgaver ud til andre aktører. Det tænker jeg, at det er de to veje, vi vil se.” (Szulevicz & Tanggaard, 2015)

Opsummerende peger vores datamateriale på, at:

- Mange PPR-psykologer italesætter konsultation som et primært metodisk anliggende
- Mange PPR-psykologer har en række tvivlsspørgsmål og usikkerhedspunkter i relation til deres konsultative praksis.

Modsatningernes holdeplads?

Walk-and-talk:

Kom tilbage med tre bud på udfordringer til modsætningerne, som I ser dem i jeres arbejde.

Hvordan kan de overskrides?

WALK THE TALK

Det offensive modsvar – en pragmatisk-konsultativ tilgang

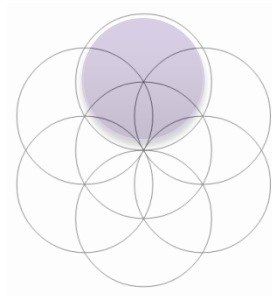
- PPR-ansattes professionelle indsats skal metodisk og teoretisk set være velfunderet, men samtidig lægge op til en mangfoldig tilgang til arbejdet, hvor evnen til formativt at identificere problemer og muligheder i et fagligt perspektiv udgør kernen i godt professionelt arbejde.

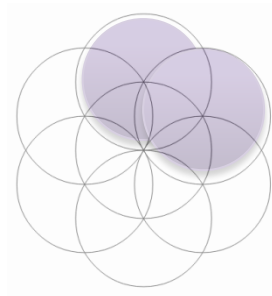
1. Udvikling af PPR som vidensorganisation

- PPR skal være kommunernes pædagogiske flagskibe, som med tværfagligt udgangspunkt både konsulterer, rådgiver og agerer sparringspartner for PPRs brugere, samtidigt med at PPR også skal sætte pædagogisk dagsorden, være forskningsformidlende og vidensproducerende.

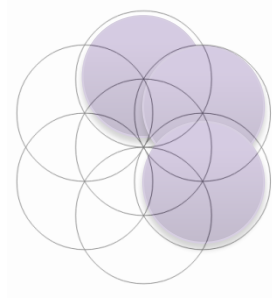
2. PPR som den kritiske stemme

- PPR skal udgøre en kritisk modvægt til fx psykiatiseringstendenserne og insistere på nødvendigheden af en afbalanceret, kontekstsensitiv og biopsykosocial forståelse af børn i forskellige typer af vanskelige situationer.

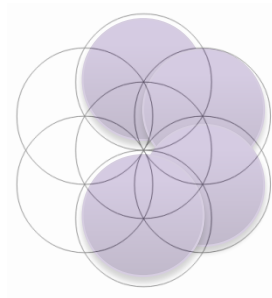
3. Udvikling af PPRs faglige kompetenceområder

- PPR har en position, hvor man kan markere sig endnu tydeligere i forhold til varetagelsen af forskellige faglige opgaver. Eksempelvis kan mange af de børn, som henvises til psykiatrien profitere af samtaleforløb med psykologer. Andre eksempler: angstbehandling, neuropsykologiske undersøgelser, sorg- og kriseindsatser, specialistudredninger på børne- og familieområdet.

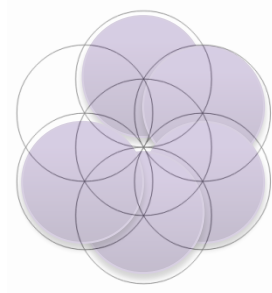
4. Yderligere opprioritering af småbørnsområdet

- PPR vil fremover blive påkrævet at opprioritere indsatsen på småbørnsområdet endnu mere end tilfældet er i dag.

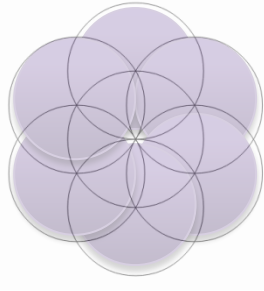
5. PPR skal blive endnu dygtigere til arbejdet med ledelses- og organisationsudvikling

- ”Men det er vigtigt at være opmærksom på, at ledelse stråler ud. Prøver man at rette op på en udfordret lærer, så har det måske gennemslag på 50 børn. Forsøger man at rette op på en udfordret ledelse, så har det måske gennemslag på 1000 børn. Så muligheden for at nå meget længere bliver også noget større.” (Szulevicz & Tanggaard, 2015)

6. Udvidelse af PPRs indsatsområder

- PPR besidder store, tværfaglige og specialiserede kompetencer, som med fordel kan inddrages endnu mere i forhold til eksempelvis ungdomsuddannelsesområdet. Mange ungdomsuddannelsesinstitutioner oplever udfordringer med inklusion, frafald, sårbare unge, mobning osv.. Her kunne PPR-medarbejdere med fordel involveres endnu mere end tilfældet er i dag.

Grundantagelser i en pragmatisk-konsultativ tilgang

- Det største forandringspotentialer ligger i at arbejde med og i barnets og den unges relationer frem for isoleret med barnet og den unge.
- Børns og unges læring og udvikling er komplekse sociale praksisser. Derfor skal den pædagogisk-psykologiske indsats rette sig imod at forstå børns og unges deltagelse på tværs af forskellige sammenhænge i både dagtilbud/skole og fritid.
- Den viden, der findes hos de voksne omkring et barn eller et ungt menneske er i de fleste tilfælde tilstrækkelig til at ændre en situation, og denne viden kan kvalificeres gennem samarbejde med disse voksne (W. Nielsen, 2014).
- Børn eller unge har eller ejer ikke vanskeligheder som en personlig disposition. I stedet kan børn og unge være i vanskeligheder eller befinde sig i komplicerede læringsituationer.

Metodiske implikationer af en pragmatisk-konsultativ tilgang

- Der skal (videre)udvikles metoder, som kan indfange sociale dynamikker, og som kan gøre PPR-psykologen bedre i stand til at intervenere på gruppe- og klasseniveau. Sådanne metoder kunne eksempelvis være:
  - Klasse- og hverdagsobservationer
  - Gruppesupervision
  - Mere pædagogisk sparring med pædagoger og lærere
  - Temapakker med undervisning i eksempelvis mobning, klasseledelse eller formidling af relevante forskningsresultater
  - Større grad af forældreinddragelse

Hvad skal man forholde sig til?

- *Korrespondens*: I hvilket omfang kan der findes belæg for en bestemt (teoretisk) forståelse? Kan PPR-psykologen eksempelvis gennem empirisk dokumentation kvalificere en bestemt tolkning eller bestemt metodisk tilgang til opgaveløsningen?
- *Mening*: I hvilket omfang leverer et givent teoretisk perspektiv fortolkninger af virkeligheden, som kan udgøre et forståelses- og handlegrundlag?
- *Anvendelighed*: I hvilket omfang er den anlagte teoretiske forståelse af en problemstilling brugbar i praksis? Fører det anlagte perspektiv til udvikling eller hjælper det med at realisere nogle opstillede mål i arbejdet med problemstillingen (Kongsgaard, 2014)?

PPR-psykologen – et pragmatisk ideal:

- *skifte mellem forskellige perspektiver i sin forståelse af problemstillingen.* Dette indebærer bl.a., at PPR-psykologen er i stand til at indgå i en refleksivt begrundet praksis, hvor der trækkes på forskellige teoretiske og metodiske perspektiver afhængigt af den givne problemstilling.
- *forholde sig refleksivt og kritisk til egen praksis.* Dette indebærer, at PPR-psykologen er i stand til at vurdere sin egen rolle, sin egen praksis og den relation, der indgås med de øvrige aktører i problemstillingen.
- *omsætte de ovenstående indsigter til handling.* Dette indebærer, at PPR-psykologen tager konsekvensen af at se en ny vinkel på en problemstilling, og at denne nye erkendelse omsættes til nye handlinger og praksisser.

